

SXEDIO.FG3

7.2.1947: Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΘΕΤΕΙ ΣΤΟΝ ΒΡΕΤΤΑΝΟ ΥΠΟΥΡΓΟ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΚΡΗΗΤΣ ΤΖΟΟΥΝΣ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗ ΕΛΛΑΔΑ

Η Κυπριακή Πρεσβεία υπό τον Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Μητροπολίτη Πάφου Λεόντιο (Ν.Δ. Δημητρίου, Ιωάννης Κληρίδης και Ζήνων Ρωσσίδης) έφθασε στο Λονδίνο στα μέσα Δεκεμβρίου **1946** και στρώθηκε στη δουλειά αρχίζοντας επαφές με μέλη της Κυπριακής παροικίας όπου διακήρυσσε τον ενωτικό πόθο των Κυπρίων.

Όμως η επίσημη Αγγλία, παρά την άφιξη της πρεσβείας, δεν έδειξε καμιά διάθεση να τη δεχθεί και κωλυσιεργούσε όσο μπορούσε περισσότερο σε μια προσπάθεια να δείξει τις πραγματικές της διαθέσεις που δεν ήταν άλλες από την προώθηση της απόφασης της να προωθήσει την παραχώρηση συτάγματος μέσω Διασκεπτικής Συνέλευσης που είχε ανακοινώσει τρεις μόλις μήνες νωρίτερα αδιαφορώντας για την εμμονή των Ελλήνων Κυπρίων για ένωση με τη Ελλάδα.

Η βρετανική Κυβέρνηση δεν ήθελε με κανένα τρόπο να δεχθεί και να συζητήσει θέμα παραχώρησης της Κύπρου στην Ελλάδα, γιατί αυτή την περίοδο αντιμετώπιζε σωρεία προβλημάτων στην περιοχή. Η κρίση στην Παλαιστίνη που άρχισε και συνεχιζόταν με εντατικό ρυθμό, οι απαιτήσεις της Αιγύπτου όπως μη αποσχισθεί το Σουδάν από το αιγυπτιακό στέμμα και ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα, καθιστούσαν κατά την άποψη της Αγγλίας, που την περίοδο αυτή βρισκόταν στον κολοφώνα του βασικού δυτικού συνεταίρου, την Κύπρο, ισχυρό στρατιωτικό και αμυντικό χώρο που με κανένα τρόπο δεν ήθελε να τον εγκαταλείψει.

Εξάλλου η Βρετανία αυτή την περίοδο κατάρτιζε σχέδια με τα οποία θα μπορούσε να πλήξει από την Κύπρο ρωσικές πόλεις, άνω των **100** χιλιάδων κατοίκων.

Ετσι η Κύπρος της ήταν πολύ χρήσιμη από στρατηγικής άποψης.

Τις απόψεις της αγγλικής κυβέρνησης απηχούσε μελέτη της Φαβιανής Εταιρείας, της εταιρείας που αποτελούσε τον πυρήνα της ίδρυσης του Κυβερνώντος εργατικού Κόμματος και στην οποία ανήκε ο Πρωθυπουργός Αιτλη.

Τη μελέτη προλόγιζε ο Άγγλος υπουργός Αποικιών Κρήητς Τζόουνς, ο άνθρωπος που είχε αναγγείλει στη Βουλή τον Οκτώβρη του **1946** τις προθέσεις της Αγγλίας στην Κύπρο, Η μελέτη κάλυπτε τις σκέψεις της Αγγλίας για τις αποικίες της στο Χογκ Κογκ, το Γιβραλτάρ, τη Μάλτα και την Κύπρο.

Ειδικά για την Κύπρο, ενώ τόνιζε ότι η η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα δεν θα έλυσε τα οικονομικά της προβλήματα, από την άλλη φρονούσε ότι η νήσος αποτελούσε στρατηγικής σημασίας χώρο.

Αναφερόταν στη μελέτη της Φαβιανής Εταιρείας:

"Θα ήτο ανόητον να υποτιμήσωμεν την παρούσαν κίνησιν και ταραχών προς αποχωρισμόν από την Βρετανίαν και ένωσιν με την Ελλάδα. Η δύναμις του ελληνικού εθνικιστικού αισθήματος, είναι εις πολύ πραγματικός συντελεστής, διά την κατάστασιν. Το πρόβλημα είναι συναισθηματικόν. Είναι περιττόν να υποδεικνύωμεν εις τους κυπρίους πόσον πλεονεκτικόν θα είναι δι' αυτούς να παραμείνουν εντός της αυτοκρατορίας. Δύνανται κάλλιστα μα μας ερωτήσουν διά ποίον λόγον να πιστεύουν, ότι η Βρετανία ύστερα από την τώσην εγκατάλειψιν που επέδειξε διά την νήσον, θα φανή καλλιτέρα εις το μέλλον.

Και αν ακόμη ήτο δυνατόν δι' επιχειρημάτων και σκέψεως, να πεισθή η ο Κύπριος μόλις θα ευρεθή πάλιν εν μέσω των συμπατριωτών του, η σκέψις θα υποταγή εις την συναισθηματικήν προτροπήν και ώθησιν.

Αλλ' ενώ δεν πρέπει ν' αγνοηθή η συναισθηματική πλευρά, δεν είναι απαραίτητως σάφρον να ενδώσωμεν εις αυτήν. Υποταγή εις τας αξιώσεις της διεγέρσεως και παροχή αμέσου αυτοδιοικήσεως, θα ενδυναμώση ωρισμένας αντικοινωνικάς επιρροάς και αντιδραστικά συμφέροντα, θα βαδύνη τη ανάπτυξιν της αυτοδιοικήσεως και της πολιτικής ευθύνης και

ενδεχομένως θα επιδράση κακώς επί των πραγματικών κοινωνιών και οικονομικών συμφερόντων του κοινού λαού.

Επειδή η Κύπρος δεν είναι αυτάρκης και οφείλει να στηρίχθη επί μεγάλου κράτους, χάριν της προστασίας και ασφαλείας της, η καλλίστη ευκαιρία, διά την οικονομικήν της ανόρθωσιν, έγκειται εις την σύνδεσιν της με τη Βρετανίαν, η οποία δραστηρίως τώρα αναζητεί σχέδια οικονομικής, πολιτικής και εκπαιδευτικής ανατύξεως και η οποία ήδη εις άλλας κτήσεις της έδωσε σοβαρά δείγματα ενός νέου και προοδευτικού προσανατολισμού, εις την αποκατάστασιν της πολιτικής. Η αξίωσις δι' αποχωρισμόν θ' αντιμετωπισθή μετά τον πόλεμον. Είναι απίθανον, ότι θα επιτύχωμεν την συγκατάθεσιν των Κυπρίων οσονδήποτε ενεργητικόν πρόγραμμα πολιτικής και οικονομικής προόδου εφαρμόσωμεν.

Η αποκατάστασις της τοπικής αυτοδιοικήσεως προχωρεί σχετικώς ταχέως, αλλ' η αποκατάστασις κεντρικής διακυβερνήσεως και ευθύνης, είναι ακόμη μακράν. Αι δε Κυβερνητικάί διακηρύξεις δεν διεκνύουν βίαν διά την αποκατάστασιν της.

Παρέσχομεν ήδη εν νέον σύνταγμα εις την Ιαμαϊκήν, διατί όχι και εις την Κύπρον; Μία τοιαύτη βραδύτης επαυξάνει την αξίωσιν των εθνικιστών διά την Ένωσιν και τον αποχωρισμόν από τη Βρετανία".

Παρά τις δημοσιευόμενες απόψεις της Αγγλικής Κυβέρνησης, η πρεσβεία επέμενε να παραμένει στο Λονδίνο και να αξιώνει συνάντησιν με εκπρόσωπο της Κυβέρνησης.

Η επιμονή έφερε στο τέλος αποτελέσματα, έστω και μετά από 40 ολόκληρες ημέρες.

Έτσι στις 28 Ιανουαρίου 1947 η ιδιαίτερα του βρετανού υπουργού Αποικιών, με επιστολή της στην Πρεσβεία την καλούσε να ετοιμάσει έκθεση για τα θέματα που ήθελε να συζητήσει μαζί του σε μια συνάντησιν.

Ο Λεόντιος δεν έχασε καιρό και απάντησε με πολύ λίγα λόγια στον Βρετανό υπουργό:

"Η προβεία επιθυμεί να θέσει ενώπιον σας την αξίωσιν του Κυπριακού λαού δι' αυτοδιάθεσιν και οργανικήν ένωσιν με την Μητέρα Ελλάδα".

Η συνάντηση της πρεσβείας εις τον Αγγλο υπουργό έγινε τελικά στις 7 Φεβρουαρίου, αλλά ο Κρήτης Τζόουνς δεν είχε τίποτε το νέο να ανακοινώσει και περιορίστηκε να πει ότι η Κυβέρνηση του θα προχωρήσουν σε όσα είχε εξαγγείλει.

Ο Κρήτης Τζόουνς αντελήφθη όμως ότι έπρεπε να δικαιοληγηθεί γιατί δεν είχε δεχθεί την πρεσβεία προηγουμένως και είπε ότι τούτο έγινε, γιατί είχε άλλες επείγουσες εργασίες.

Στη συνέχεια ο Τοποτηρητής Λεόντιος επέδωσε στον Κρήτης Τζόουνς το υπόμνημα της κυπριακής πρεσβείας και το ανέπτυξε και προφορικά ενώ Τζόουνς και οι Λειτουργοί του τμήματος Μεσογειακών Υποθέσεων του Υπουργείου του Μπέρτον και Λιουκ που παρίσταντο στη συνάντηση, παρακολουθούσαν χωρίς να τον διακόπτουν.

Με το υπόμνημα ζητείτο η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα και σαν δικαιολογία προβάλλονταν οι πιο κάτω λόγοι:

Εις το ότι τα τέσσερα πέμπτα των κατοίκων της νήσου είναι Έλληνες. Εις την ιστορίαν, τον πολιτισμόν, την γλώσσαν, τας παραδόσεις και υπεράνω όλων εις την εθνικήν συνείδησιν του Κυπριακού ελληνικού λαού, από τριών χιλιάδων ετών. Είναι φυσικόν ούτος να ποθή να ενσωματωθή μετά του Έθνους, εις το οποίον ανήκει. Η ένωσις μετά της Μητρος πατρίδος πραγματοποιεί τα εθνικά πεπρωμένα του Κυπριακού λαού.

Η προσφορά της Κύπρου εις την Ελλάδα το 1915 απειτέλει επίσημον αναγνώρισιν του δικαίου αιτήματος του Κυπριακού λαού και ο ηρωϊσμός και η αυτοθυσία της Ελλάδος κατά τον λήξαντα πόλεμον, είναι επί πλέον λόγος της δικαίας αξιώσεως διά την Κύπρο.

Η παραχώρησις της Κύπρου εις την Ελλάδα θα δημιουργήση νέους δεσμούς εις την ελληνοαγγλικήν φιλίαν και θα ενισχύση την συμμαχίαν των δύο Εθνών.

Το ζήτημα της Βρετανικής αμύνης δεν πρέπει να επηρεάσει δυσμενώς τη απόφασιν της Βρετανικής κυβερνήσεως, τοσούτω μάλλον καθ' όσον θα ηδύνατο να γίνουν μετά της ελληνικής Κυβερνήσεως διευθετήσεις, ώστε τα συμφέροντα ταύτα να μη επηρεασθούν.

Όσον αφορά την τουρκική μειονότητα τα αισθήματα και αι διαθέσεις του ελληνικού Κυπριακού λαού είναι όπως οι τούρκοι και αι άλλαι μειονότητες απολαύσουν, ίσων δικαιωμάτων και προνομίων μετά πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων, εντός μιάς ελευθέρας Κύπρου, ηνωμένης μετά της Ελλάδος.

Αν η αξίωσις του ελληνικού Κυπριακού λαού εξετασθή με το αρμόζον πνεύμα δικαιοσύνης αναμφισβητήτως, θα ευρεθή μία καθ'ολοκληρίαν ικαποιητική λύσις διά τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων κατοίκων της νήσου".

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση κατά την οποίαν ο Κρήτης Τζόουνς ρώτησε τα μέλη της Πρεσβείας αν δεν νόμιζαν ότι ήταν καλύτερα η Κύπρος να παραμείνει υπό αγγλική διακυβέρνηση.

Απάντησαν ότι η θέση της Κύπρου είναι μαζί με την Ελλάδα, με την οποία ο ελληνικός κυπριακός λαός, είναι έτοιμος να συμμερισθεί και την πενίαν και την ευδαιμονίαν και την φτώχεια.

Ο Τζόουνς όμως συνέχιζε να κάμνει πως δεν γνώριζε τίποτε και στη συνέχεια ζήτησε να πληροφορηθεί κατά πόσον η Πρεσβεία ήταν πραγματικά σώμα αντιπροσωπευτικό του Κυπριακού λαού.

Ο Λεόντιος απάντησε ότι αυτή αντιπροσώπευε πλήρως τον Κυπριακό λαό και ότι δεν έπρεπε να υπάρξει καμμιιά αμφιβολία γι' αυτό.

Πώς περιμένει ο Κυπριακός λαός από την Ελλάδα να την υπερασπίσει σε περίπτωση πολέμου, ρώτησε ο Κρήτης Τζόουνς.

Επίσης ανέφερε στην Πρεσβεία ότι η Κύπρος δεν πρέπει να περιμένει ευημερία σε περίπτωση ένωσης της με την Ελλάδα, δεδομένης της κατάστασης του εμφυλίου πολέμου που επικρατούσε εκεί και των προβλημάτων που αντιμετώπιζε η χώρα, ιδιαίτερα στον

οικονομικό τομέα.

Ο Λεόντιος απάντησε ότι οι σημερινές συνθήκες στην Ελλάδα είναι παροδικές, ενώ ο πόθος για την Ένωση είναι μόνιμος και δεν αποβλέπει σε οικονομικά οφέλη.

Επίσης σαν ο Κρήτης Τζόουνς υπενθύμισε ότι οι Κύπριοι απολαμβάνουν τα χρήματα του Αγγλου φορολογουμένου, ο Λεόντιος δεν συγκρατήθηκε:

"Θέλομεν την ελευθερίαν μας, δεν θέλομεν τα χρήματα των Αγγλων φορολογουμένων".

Σαν ο Τζόουνς είδε ότι η πρεσβεία δεν έπαιρνε από λόγια και δικαιολογίες αναγκάστηκε να παραδεχθεί, σύμφωνα με το αγγλικό πρακτορείο ειδήσεων "Ρόϊτερ" ότι "η Αγγλία, όπως έχει ήδη ανακοινώσει ο ίδιος στην αγγλική Βουλή, δεν μελετά τώρα θέμα μεταβολή του καθεστώτος της νήσου".

Παρά τη δήλωση του αυτή ο βρετανός υπουργός Αποικιών άφησε ένα μικρό παράθυρο ελπίδας στην Πρεσβεία. Την πληροφόρησε ότι θα έθετε το ζήτημα ενώπιον του υπουργικού συμβουλίου για λήψη απόφασης.

Ο Λεόντιος ενημερώνοντας την Εθναρχία από το Λονδίνο ανέφερε σε τηλεγράφημά του για τη συνάντηση:

"Ο υπουργός των Αποικιών εδέχθη την Πρεσβείαν σήμερον το απόγευμα επί μιαν ώραν. Εθέσαμε την αξίωσιν του ελληνικού Κυπριακού λαού δι' ένωσιν μετά της μητρος Ελλάδος επιδώσαντες υπόμνημα. Ο υπορυγός εδήλωσεν ότι η βρεττανική Κυβέρνησις επιθυμούσα την ανάπτυξιν της Κύπρου και την ευημερίαν του λαού, εμελέτησε το ζήτημα παροχής αντιπροσωπευτικής διακυβερνήσεως και σχεδίου αναπτύξεως και συνεπώς ήτο ανέτοιμος να απαντήση αμέσως, αλλά θα θέση το ζήτημα της Ενώσεως ενώπιον του υπουργικού Συμβουλίου".

Όσα είπε ο Τζόουνς στη σύσκεψη δεν το περιέλαβε στο ανακοινωθέν που εξέδωσε και ιδιαίτερα το σημείο που ανέφερεν ότι θα έθετε την αξίωση των κυπρίων ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σαν διαμαρτυρήθηκε η Πρεσβεία το Φόρεϊν Οφφισ διευκρίνισε ότι αυτά που αναφέρονταν στο ανακοινωθέν ήταν τα σωστά και ότι ο Τζόουνς είχε αναφέρει στη συνάντηση, ότι η αξίωση για την Ένωση αποτελούσε θέμα του Υπουργικού Συμβουλίου και δεν είπε ότι θα έθετε το ζήτημα ενώπιον του Υπουργικού, όπως είχε τηλεγραφήσει ο Λεόντιος.

Ο Τζόουνς αμφισβήτησε και την αντιπροσωπευτικότητα της Πρεσβείας και στο ανακοινωθέν για τη συνάντηση η Πρεσβεία χαρακτηριζόταν σαν πρεσβεία του Εθναρχικού Συμβουλίου.

Η πρεσβεία είχε ζητήσει από τον Τζόουνς να διευθετήσει συνάντηση της και με τον Πρωθυπουργό κι έτσι παρέμενε στο Λονδίνο για αρκετές ακόμα μέρες ενημερώνοντας ταυτόχρονα την αγγλική κοινή γνώμη για την αξίωση του κυπριακού λαού για ένωση με την Ελλάδα.

Στην Κύπρο όμως οι Κύπριοι σαν πληροφορήθηκαν την απάντηση της αγγλικής Κυβέρνησης να μη δεσμευθεί στην αξίωση της πρεσβείας κινητοποιήθηκαν και οργάνωσαν συλλαλητήριο υπό την αιγίδα της εθναρχίας αυτή τη φορά.

Οι διαφορές τίθεντο για λίγο στο περιθώριο και όλοι από τη Δεξιά μέχρι το ΑΚΕΛ και την Αριστερά ευρύτερα έσπευδαν να διαδηλώσουν την αποφασιστικότητά τους υπέρ του ενωτικού αγώνα και σε ψήφισμα τους προς τις κυβερνήσεις της Ελλάδος και της Αγγλίας επαναλάμβαναν την αποφασιστικότητά τους να συνεχίσουν τον αγώνα για την Ένωση.